

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/4 évre 8 ft., 1/2 évre 5 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 9 ft., 1/4 évre 6 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr., minden következéskor 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyúttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az ellenzék oszlopai.

Budapest, november 14.

Választó polgárok gyűlése előtt nagyobb biztossággal, nagyobb valószínűségeket még soha egy pártvezér sem mondott elő, mint a nemzeti párt vezére *Kassán* egy nagyobb választói gyűlés előtt megcselekedte. Csillogó frázisokkal és dagályos tirádákkal szavalta el gróf *Apponyi* hiveinek, most már Isten a megmondhatója, hányadikszor, a szomorú históriát a magyar csendőrség kárdojtjáról és piros fehér-zölden gárnirozott nemzeti ételeket talált fel nekik, melyek a szemnek nagyon szépen prezentálják ugyan magukat, de ép oly megemészthetetlenek, mint értéktelenek.

Gróf *Apponyi* általános frázisait már százszor is hallotta a nemzet; különleges nemzeti követelése illúziók, melyekhez komoly politikus sem rendszert, sem politikai programot tűzni nem képes. A gróf nagy szabású nemzeti aspirációi, ha konkrét tartalmukat vizsgáljuk, néhány nemzetiszínű selyemszalagra és jelző zászlóra redukálódnak és e szempontokból vezeti le a létjogosultságát a nemzeti párt, e téren követi gróf *Apponyi*, hogy az egész nemzet kövesse őt és elitét mindenek a kik nem tartják ez eszményeket a magyar államiság legmagasabb eszményeinek. A nemzeti párt opponálni akar és programjának tartalom nélkül valóságát e szándékában nem gátohatja meg. Opponálni akar, mert vezére tetszik önmagának az ellenzéki tiltakozás lepleiben és mert nem kér magának a felelősségből, amely min-

den pozitív alkotással össze van kötve. Ha egy reggel arra ébredne a nemzeti párt, hogy a programja valahol elkeveredett, *Apponyi* akkor sem jön zavarba, mert végre akkor is, már csak az ellenzéki álláspont végett is, minden áron opponálni fog.

A képviselőházban *Kossuth* Ferencz tartotta az első igazán nevezetes budgetbeszédet az idén. Az összes ellenzéki pártok által oly epedve várt ezen megnyilatkozás nem annyira tartalmánál fogva volt jelentőséges, mint inkább ama kolosszális csalódásnál fogva, melyet jelentéktelensége miatt az egész országban és minden pártnál keltett. Ha ezek az ellenzéki korifeusok, ha ezek a beszédek képezik a közjogi ellenzék egész akciójának és agitációjának jegecedési pontját, akkor valóban megsejyenyítően gyengén állunk az összes ellenzéki töredékek komolyságával és politikai fontosságával. Még csak tiszteletbeli sikert sem volt képes *Kossuth* Ferencz elérni, a kicsiny fiut teljesen elnyomta a visszaemlékezés nagy atyjára. Ily törpe eszközökkel nem lehet egy ország sorsába beavatkozni. *Kossuth* Ferencz nem veszedelem a 67-iki kiegyezésre, ő inkább zavar a saját pártjára nézve.

Es beszélt az ellenzék nagy parasztja *Ugron* Gabor, akinek beszédében az volt a legfontosabb rész, amelyben felszólítja a miniszterelnököt, hogy többé ne dicsekedjék a korona bizalmával, minthogy a nemzet bizalmát elvesztette. Amde — kérjük — melyik párt bírja a nemzet bizalmát jelenleg? az, amelynek *Ugron* a

vezére? vagy az, amelyet *Eötvös* és *Justh* vezet? gróf *Apponyi* hivei, avagy a volt miniszterelnök, gróf *Szapáry* pártizánjai? Egyenkint önmagukban jelentéktelen töredékek ezek határozott eszközök és célok nélkül.

A magyar nemzet nagy többségének bizalma azonban a szabadelvű pártban összpontosul, amelynek kebeléből származik a mostani kabinet. E kabinettel tart a többség, a miniszterelnök programjával tart Magyarország és e körülményvel szemben senkinek sincs joga magát a nemzeti bizalom letéteményeseként felvetni. Báró *Bánffy* bírja a korona bizalmát, de bírja az ország nagy és tömör többségét is. Ha ez a nagy parasztnak nem kellemes, az az ő dolga; de parlamentáris államban nem lehet kisebbségekkel kormányozni. Es erről, úgy látszik, megfeledkezett *Ugron* ő kigyelme.

BELFÖLD.

Az országos közoktatási tanács új szabályzatát ő felsége a király a fölterjesztett szövegben ellátta legmagasabb jóváhagyásával a szabályzat már leérkezett *Wlassics* közoktatási miniszterhez. Az eredeti tervezeten csak két lényeges változtatás történt. Az egyik az, hogy a tanács tagjait nem a király, hanem a vallás- és közokt. miniszter nevezi ki; a másik pedig az, hogy a tanács tagjainak tervezett orsz. közoktatási tanácsos címe egyszerűen elmarad. A kinevezendők személyéről egyes lapok már közleményeket is hoznak, de ezek fölötté koraiak, mivel a tanács vezető tagjaira nézve nincs még megállapodás. Valószínű azonban, hogy a tanács elnöke (elnöke maga a miniszter, *König* Gyula, egyetemi tanár lesz.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Mésalliance.

Írta: F. C. Phillips.

Hesseltine György fia volt a „Hesseltine Keeth, & Comp. london-bombay”-i kereskedőház főnökének, de ő maga nem tartozott az üzlet kötelékébe. Egy átkos tulajdonsággal bírt, melyet a jó barátok „művész temperamentum”-nak, a kétségbeesett család pedig „kenyérkereseti képtelenség”-nek nevezett. Fesztő, író, színész, vagy zeneszerző akart lenni, inkább hajolva az írói s színész pálya felé, melyről az a téves nézet van elterjedve, hogy tanulmány nem kell hozzá, csupán — talentum!

— Ez nem mehet így tovább! — szólt végre egy napon az öreg Hesseltine. — Az egyetemet elvégezted (én magam is mindenre megtanítottalak, a mit tudok) és csak akarnod kellett volna ma már társ lehetnél az üzletben. En a te korodban tizennégy órát dolgoztam naponta, heti harmincz schillingért s te még semmi sem vagy — s mind a mellett elégedetlen. Ez így nem mehet tovább.

György, a kinek feje valami háromfelvonasos vigjáték résszeteivel s egy ifju színésznővel volt tele, nem felelt, csak a hamnt verte le szivarjáról.

— Tehát mit akarsz? Mit indítványozol? — szólt kis szünet után atyja.

tan György.

— En pedig, folytatta izgatottan az öreg ur, — kijelentem, hogy meguntam különködéseidet s örökös nembánomságodat. Mikor azt kívántam, hogy lépj az üzletbe, akkor azt mondtad, hogy a kereskedői pályán nincs kedved. En engedtem: „Keress magadnak foglalkozást, mely izlésednek megfelel.” Most huszonhét éves vagy, évente kétszer annyit költesz, mint a mennyit adok s csak most kérдем tőled:

— Van-e hát állásod?

— Író vagyok — felelt méltóságteljesen György.

— S szabad kérdezmem, mit írtál? Szerencsétlen egy kérdés volt ez, mert irri irt eleget a fiatal Hesseltine, csak hogy munkái nem láttak napvilágot.

— Es vajjon mit jövedelmezett a munkád? György habozott.

— A művészetet — mondá végre — nem lehet a szerint megítélni.

— Ordög vigye a művészetet — fakadt ki az öreg. — Oly foglalkozás, mely nem ad kenyeret, bolondoknak való szórakozás, nem munka. Most ide hallgass. Meguntam semmittevésedet s nem akarom, hogy így folytasd. Még egy próbára hajlandó vagyok. Eredj üzletvezetői minőségben Indiába s ha *Keeth* ur meg lesz elégedve veled, három év múlva részese lehetsz az itteni üzletnek. Tetszik, vagy nem?

— India? — kiáltott fel György.

— Igenis: India! — ismétlé határozottan atyja.

— Nem, — szólt György — bocsás meg, papa, de ezt nem vehetem.

Nem hederítve a válasza, így folytatta Hesseltine ur:

— Ha ajánlatomat el nem fogadod, engedélyezek neked évi száz ötven font spenagét, de egyébként semmit sem eharsz tudni rólad. Gondoskodj saját lakásodról s ruháidról. Nyugodt lehetsz, hogy a mondott összeget pontosan megkapod, de soha egy pennyvel sem többet, ha csak magad meg nem keresed azt munkáddal. Tehát fontold meg jól a dolgot.

Meggondoltam — felelt a fiatal ember, a ki igenis, a vigjátéka, s az ifju színésznőre gondolt, — meggondoltam, de az én hivatásom a művészet!

Erre Hesseltine ur ismét kiméletlenül beszélt a művészetéről s arról a nagy szerencsétlenségről, ha az embernek egy csöbba fickó fia van s György távozott.

Nem érzett megbánást és megvallva az igazat, nem is jött annak tudatára, hogy az ellenszenv, melyet az üzleti élet iránt táplált, leginkább restségből s kényelemszeretetből eredt. S mi több, Valentine kisasszony oly bájos. Este meglátogatta őt s színház ültözőjében s mindent elmondott neki. A világot jelentő deszkák légköre, vagy a „művész temperamentum” okozta-e, de tény, a hogy ifjabb

kor kezdődik diszközgyűléssel, amit a főispán nyit meg s amelyen a polgármestert Hlatky Endre a polgárság nevében üdvözl. Ennek megtörténte után a városi tisztikar s a polgárság dísz albumot nyújt át neki, a mérnöki hivatal pedig olyan térképet, amely az ő alkotását tünteti föl. Majd a polgári hatóságok és az egyesületek üdvözl. a katonaság képviselőivel együtt. Délben bankett lesz. Este felé pedig fáklyászene, szerenád és ünnepi beszéd. Az ünnepi emlékére Sal Ferencz nevében alapítványt is tesznek.

— A temesvár-lippai vasút „botránya”. A „Südung. Reform” e vasút előmunkálatai körül előfordult állítólagos visszaélésekről a „Nemz. Ujság” nyomán egy közleményt hoz, melyre vonatkozólag illetékes helyről a következő felvilágosítást kapjuk:

Görgey Gyula német-remetei birtokos a temesvár-lippai vasútra nézve általa kieszaközölt engedélyt tényleg Temes vármegyére, Temesvár városára és az érdekelt községekre ruházta át, még pedig minden ellen szolgáltatás nélkül, ingyen, mely eljárása épp oly ritka, mint elismerésre méltó önzetlenségről tannokodik. Az érdekelt törvényhatóságok és községek által megválasztott végrehajtó-bizottság-tagjai ehhez képest sohasem jártak el úgy, mintha ők volnának a koncesszió tulajdonosai, sőt ellenkezőleg mindnyájan közérdek szolgálatában minden személyes érdek és minden anyagi előny nélkül fáradoznak. Az igaz, hogy mivel az engedélyt nem tekintik a saját tulajdonuknak, az előmunkálati költségeket sem fedezik sajátjukból, de ez sem nem botrány, sem nem titok, mert két isben is tárgyalta nyilvánosan a városi és vármegyei közgyűlés a végrehajtó bizottság azon kérelmét, hogy az előmunkálati költségekre a törzsrészevények fejében megzavazott hozzájárulási összegeknek egy-egy százaléka engedélyeztetésék. Ez meg is történt és így fordítottat a vármegye részéről engedélyezett 63,000 frt az előmunkálati költségekre.

Mindenki láthatja, hogy ebben nem csak botrány vagy visszaélés nincs, de sőt ellenkezőleg a végrehajtó bizottság tagjai a vasút létesítése érdekében minden anyagi érdek nélkül járnak el, a miért talán megtörténhetik velük az, hogy élelmesebb kartársaikat ezen mai napság igen ritkán előforduló önzetlenség, mosolyra indítja, de a gyanúsítások fölött, melyeknek árnyéka sem férhet a végrehajtó-bizottság tagjaihoz, nekik van joguk mosolyogni.

— A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Weidendorf Lajos nagybirtokosnak, a ki a kunágotai szegény iskolás gyermekek felruházására 50 frtot adományozott, elismerő köszönetét nyilvánította.

— Az élőhalottak statisztikája. A legszámalomra méltóbb teremtmények azok, akiknek élniök kell, dacára, hogy a lelkük meg van halva: az eszelősek, s az örültek. A belügy-miniszter a számalomra méltó emberekről országos statisztikát kíván. Az aradi tiszti főorvosi hivatal most dolgozik a statisztikán, mely szerint Aradon körülbelül nyolczvan hülye és elmebeteg van.

— A posta- és táviró személyzet egyenruhája. A kereskedelmi minisztérium minap foglalkozott e kérdéssel, s azt akként döntötte el, hogy az utcai egyenruhaviselés eszméjét elvetette s e helyett csak a tábori posta és távirószemélyzetre nézve tette kötelezővé, hogy a tábori postaalkalmazott minőségükben tessenek szolgálatot, egyenruhát viseljenek s egyuttal új díszegyenruhát is állított össze részükre, mely nagyjában a honvédtiszti orvosok egyenruhájához hasonlít. A többi alkalmazottak csakie szolgálatban viselhetnek egyenruhát, mely az eddigti annyiban tér el, hogy a szabonyon nem lesz aranyzsinórozás. A szolgálati személyzet az eddig viselt egyenruhához új díszruhát kap, mely alakjára és színére nézve a tábori póstatisztek díszruhájához hasonlít s attól csak abban különbözik, hogy arany zsi-

nórozás helyett a szolgáknál fekete, az altiszteknél pedig ezüst zsinórral látják el. Az altisztek által eddig viselt ezüst passzomány a szabony gallériájáról levétetik s a rangjelzés s a skarlátvörös posztóhajtókára alkalmazott ezüst csillagok által történik, hasonlóan a m. á. v. altiszti és szolgálati személyzetnek szabonyához. A díszöltönyt egyelőre csak a fővárosi szolgák kapják meg, hogy a kiállítás díszesebben jelenhessenek meg, a vidékiek pedig csak később kapják.

— Elevenen eltemetve. A maroszlatai szerencsétlenségről levelezünk még az alábbi részleteket jelenti: A maroszlatai kőbányában e hét folyamán ember áldozatokkal szerencsétlenség történt. Több munkás volt elfogyalva a kövejtéssel, midőn saját hibája folytán három munkás kinos halállal halt meg. Nagyon is behatoltak a kövejtő emberek és nem tisztogatták, nem távolították el a fejük felett a kimagasló köveket. Mikor már nagyon megázult a felső kövek alapja, csuszamlás történt és három embert, nevezetint Juhász Balázst, Pakurár Krecsunt és Jencse szék Gyurát maga alá temetett. A szerencsétlen embereknek csupán holttestét bírták már kiszabadítani.

— Anyakönyvvezetés a szomszédban. Temes megye közigazgatási bizottsága az állami anyakönyvvezetés eddigi menetéből meggyőződve a személyzet elégtelen voltáról, elhatározta, hogy minden anyakönyvvezető mellé helyettes kinevezését fogja a belügyminiszternek javasolni, a mi összesen majdnem 9000 forint állami segítséget követel. Nehogy azonban erre segédjegyzők kinevezése váljék szükségessé, a helyettesi teendőket a megye az illető községben levő valamely alkalmas férfiúra akarja bízni.

— Forgalmából kivont pénzek. A belügyminiszter körrendeletben tudatja a hatóságokkal, hogy a 20 krajczáros ezüst váltó pénz, valamint a 4 krajczáros réz váltó pénz csak folyó évi december hó 31-ig fogadtatik el az állami pénztárnál, és hivataloknál. Ezen idő után sem név sem anyagértékben nem váltatnak be. A kinek tehát sok 20 vagy 4 krajczáros van, iparkodják azoktól megszabadulni míg nem késő.

— Egy vasúti ör, aki segélyt kér. Az Arad-temesvári vasút szent-andrási őrházától tegnap segélymozdonyt kérő vészjelzés jött, minnelfogva az utban lévő vonatot nyílt pályán megállították, s a segélyvonatot orvosokkal, kötszerekkel felszerelték. A segélyvonat elindítása előtt azonban ellenjelzés jött s kiderült, hogy az illető ör szivgörcsrohamot kapván, félelmében adta a vészjelet. A vonat kimaradása s a segélyvonat előkészítése, városzerte nagy ijedelmet okozott s óriási szerencsétlenségről beszéltek.

— Jelenet egy stájer bíróságnál. Bírő: Hanzi: azzal vádoltatod, hogy a szomszédod érdekében vágdál fát, mivel véded magadat?

Hanzi: Azzal hogy apellálok.
Bírő: Mit apellálnál, mikor még ítéletet sem kaptál? előbb add elő a védelmedet.

Hanzi: Már én csak legelőbb is apellálok.
Bírő: De nem apellálhatsz, ha nincs mit.

Hanzi: De nekem jussom van apellálni, azt nekem mondták, hát én apellálok.
Bírő: Hiszen jól mondták, ha mondták, van jogod hozzá, de csak ítélet után, ha kimondtam rád a büntetést.

Hanzi: Hát csak mondja ki mindjárt a büntetést, hadd apelláljak frien.
Bírő: No hát kapsz a kihágásért három-napi fogságot.

Hanzi: No ha csak anyi: hát akkor aztán nem is apellálok, hanem beülök mindjárt.

— Amerikai parbaj áldozata. Lévári írják, hogy ott a napokban a város egyik utcáján agyonlőtte magát Palotai Géza adótiszt. Palotai amerikai parbajnak esett áldozatul. A szerencsétlen ifjunak még jogász korában, 1893-ban volt valami becsületbeli ügye egyik osztálytársával, a melyet amerikai parbajjal intéztek el. A határidő 1895. okt. 31-ke volt. Palotai özvegy édes anyát hagyott hátra, akinek ő volt egyetlen támasza. Az amerikai parbajra egy levelezőlap vezet reá, a melyen valaki „egyik volt osztálytársa” aláírásával figyelmezteti a határidőre.

— Elszárazított martirpénzek. Jelentették már, hogy Vonige Dániel, a „Lumina” román lap szerkesztője Gyulán a Ratiu házának restaurálására gyűjtött pénzekkel, valamint a Janku szobrára szánt adományokkal nem tud elszámolni. A rendőrség megtartotta az előnyomozatot és a gyűjtő ívét nem tudta felmutatni. Másolatot mutat fel, melyen jelentelen gyűjtés van, de az ezen megnevezettek is tagadják, hogy anyit adtak volna, mint mennyi ki van mutatva.

— Halesztély a Nádorban. A Nádor-szálloda éttermében ma este halesztély lesz. Az est folyamán Nagy Józsi zenekara fog játszani.

SZÍNHÁZ. IRODALOM. MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek (november 15.) Klári, operette. Másodszor Szombat (november 16.) Grant kapitány gyermekei, dráma.

Vasárnap (november 17.) Délután fél helyárrakkal: Csókonz szerzett vőlegény, népszimf. Este: A Grant kapitány gyermekei, dráma.

Klári.

— Operette 4 felvonásban. Írták: Raymond és Mars, zenéjét szerette: Roger Viktor. Az aradi színházban először adták 1895. november 14-én. —

Az eddigi operette újdonságok közül a tegnapi premier aratta a legnagyobb sikert, s mondhatni mégis megbukott.

Pedig szerencsés hangulat szülöttje ez a Klári, széles jó kedvében találkozott össze három szerzője. Kissé bátorlalanul fogtak hozzá, az első felvonás meglehetősen színtelen, üres; de csakhamar felülkerekedett bennük a jókedv, a cselekvény átcsapott az eredeti tervezet szűk keretén és az operettből lassanként vaudeville, ebből zenés bohózat — a Klári pedig mindháromnak keveréke. Operette, mert igazán operette zenével rendelkezik; vaudeville, mert mulattat s meséjét, ügyesen szót jeleneteit csak néha szakítja meg egy-egy dal, vagy duet, mely bátran elmaradhatna, sőt az egész darab zene nélkül is magállhat; és végül zenés bohózat, mert komikuma az alantas fajta komikum, eszközei durvák, szituációi merészek, indokolás, jellemzés, összefüggés pedig egészen hiányzik belőle.

A Nebántsvirág harmadik felvonása inspirálhatta a Klári szerzőit, csak hogy ők még ráhozták a Hervé operettjére. A Klári második Nebántsvirág, de ennél vigabb, mulattatóbb. Igaz, hogy egyszersmind pajkosabb és triviálisabb is amannál. Az esztetikának hivatott örei ugyan sok mindenféle kifogást tehetnek, de hogy ez a darab fölségesen mulattató, azt senki sem tagadhatja. Egyaránt bővelkedik helyzet-komikumban, pompásan megrajzolt bohókás alakokban, pikáns dialógusban.

A bohó mesének össze-vissza kuszáit szálait szinte lehetetlen széjjel fejteni, nem is kísértjük meg elmondani a darab cselekvényét; az illet látni kell és végig kacagni. Egész sorozata a bonyodalomnak, lehetetlen szituációknak, kacagató jelenetek vonulnak el szemünk előtt és mind e bonyodalom onnét származik, hogy a darab hősnője, Klári, azaz Vivardelné, megiepi a 28 napos fegyvergyakorlatra bevonult férjét a kaszányában, ott találja férjénél annak legénykori szeretőjét ki mint Vivardelné szerepel, erre Klári, ki leánykorában jól megtanult vívni, löni, lovagolni, egy elkésett rezervista egyenruhájába bujva, e helyett részt vesz a hadgyakorlaton, csaknem hadbírószág elé kerül, végre azonban megboosát csapodár urának és vele kibékül. E sovány mese keretében pedig csak úgy tódulnak egymásután a burlesk, drasztikus jelenetek, a szerzők minden áron a közönség mulattatására törekednek és egyáltalán nem válogatnak erre nézve az eszközökben. A darabnak nem egy izléstelensége így leli magyarázatát. Pedig kár, mert a vaskos komikum nélkül is ellehetne a darab, nem kacag-

nának ugyan annyit a karzaton, de annál szívesebben tapsolna a földszint.

Sokkal magasabb nivón áll a darab zenéje. Roger Viktor figyelemre méltó zenei tehetség. Invenziója meglepő, ritmus-érzékeny kiváló, zenéje mindvégig úde, dallamos. Egyaránt távol marad a köznapitól és kerülni tudja a keresettséget. Melódiáit ugyszólván első hallásra magával viszi a közönség. Nem csodálónk, ha az este bemutatott egyes kupléit vagy keringőjét már ma fütülnék az utozán. És kívánhat-e ennél szebb babérokat egy operett-szerző?

A nyitány indulószertü bevezetése után egy érzéstelt ariette-motivum csendül fel, belecsövédik egy bájos keringő és befejezi egy pompás gyorspolkaszerü kuplé részlet.

Az első felvonás főbb zeneszámai: A divat árusnők karéneke, Octave szóló részleteivel, Michonnet kupléja, Berenice dala, Klárinak pompás kupléja ritmikus és ügyesen pontírozott refrénjével, Berenice dallamos keringője, melynek gyors népszerűsége jósolunk, Klári és Vivardel kettőse egy nagy verekedési tercett és a meglehetősen igénytelen, mit sem mondó finále.

A második felvonás szebb zeneszámai: A rezervisták karéneke, Gibard őrmester kupléja hatásos refrainjával, Klári kupléja egy ügyes kvintett, az áruhába bujt Klári kupléja és a finále lendületes lovassági indulója.

A harmadik felvonásban mindössze Michotte egy áriája, a negyedik felvonásban végre Michonnet és Gibard kettős kupléja, a karral Klári kedves dala, egy kvintett az öt katona közt és a finaléban ismétlődő induló érdemelnek említést.

Hogy a premiért a librettó mulatságos volta mellett és a zene hamisítatlan francia karaktere daczára nem fogadta a közönség azal a jóakarattal, melyet különben megérdemelt volna, azt egyedül és kizárólagosan a rossz előadásnak tulajdonítjuk.

A tegnapi est újabb bizonyítéka operett-személyzetünk s különösen a női szereplők éhhetetlenségének. Mert végre is az a véleményünk a színészek és színésznők képességéről: rossz darabot megmenteni a színész tehetségén áll, de jó darabot elrontani ez diszkvalifikálja a színész tehetségét.

A tegnapi premieren pedig ezt tették a szereplők egyrésze és fájdalom azon része, kiken a darab érdemi része nyugodott.

A Klári tulajdonképen Pálffy Nina volt — de csak a színlapon. A színpadon csak árnyéka volt annak a kedves alaknak, melyet oly sok bájjal és kedves dallamu melódiákkal halmozott el a három szerző. Ugy látszik lassan-lassan mindenről le kell mondazunk, a melyek a primadonnát kedvessé, beözézté teszik; a jó, behizelgő hangról, ifju névről és (sikerről), mert a tegnapi rezervista kosztümje olyannyira „slamper” volt, mely statisztára való, de nem primadonnára.

Berenice Gergely Gizellának osztották ki nagy bölcsen. A kisasszonyról e rovatban már el mondtuk véleményünket, melyek helyességét tegnap egy cseppet sem törekedett megőzafolni. Szerződését — mint jól emlékezem — a Budapesti Hírlap nyomán hozták az aradi lapok, mely hir azt újságotla egyszersmind, hogy a kisasszony a laibachi színházról szerződött Leszkay-társulatához. Most már csakugyan elhiszük azt a kissé merész hírt, mert — mint több értesültünk — Gergely Gizella a laibachi nagy földrendés alkalmával vesztette el hangját: az óriási ijedtségtől; hanem akkor már alá volt írva a szerződés.

Ssathmáry Rózsika, a szobaleány kis szerepét oly ügyesen játszotta s tetszetős

dalooskáját oly sok jó akarattal énekelte, hogy megérdemli a Klári ezutáni előadásain a Berenice szerepét.

A többiek azonban annál több buzgalommal törekedtek az operette bohóságait kiaknázni. Így Főriss Pista különösen jó volt nemkülönbén Rónaszék, Hunyadi és Gyöngyi.

A Klárinak sok jó tulajdonsága mellett csak egy jósolhatunk hosszú életet, ha jobb előadásbar kerül elő, mert így az előadás tönkre tezi.

* Nyári színészet Aradon. A „Nagyvárad” írja: Leszkay András, a mennyiben legkitünőbb színészeit, mint Gál Gyulát, Delli Emmát, Balassa Jenőt és Főriss Istvánt a vigszínházhoz szerződtek, virágvasárnapkor felosztatja mostani társulatát és a tagok közül csak azokat tartja össze, a kik virágvasárnapon túl hosszabb időre vannak hozzá szerződve. A megmaradt kisebb társulattal pedig Leszkay jövő nyáron Aradon marad, a hol ezt az életrevaló tervét bizonyára örömmel fogják üdvözölni. A nyári saisonon át társulatával hetenkint kétszer háromszor jól összetanult drámai előadásokat fog produkálni az aradi színházban. Szeptemberben azután a mostanihoz hasonló nagy társulatot szervez az aradi jövő téli saisonra. Nagyán természetes, hogy az esetben, ha a nagyváradai színügyi bizottság hajlandó volna a nyári saisonra a várostól valamely támogatást kieszközölni, a mi az itteni regiet elviselhetőbbé tenné, akkor Leszkay egy jól szervezett társulattal kész örömmel menne jövőre megint Nagyváradra. Ez azonban ez időszertig nagyon kétséges.

* Színházi hírek. A mult évadban tetszéssel fogadott „Grant kapitány gyermekéi” czimü látványosság kerül színre szombaton. Adarabot melynek gyönyörű díszletei, melyek Spanraft operaházi főfestő műterméből kerültek ki, óriási hatást keltettek, javarészt a tavalyi kiosztásban adják.

* Csiky emlékezete. Csiky Gergely emlékezetére díszelőadásul kedden a „Vasember”-t adják. A darabot megelőzőleg Gál Gyula tableaux-t állit össze Csiky színműveinek alakjaiból. A „Vasember”-ben a czim szerepet Gál fogja játszani — kivüle a főbb szerepek Angyal Ilka, Bácsné, Tompa, Szendrei, Gyöngyi és Balassa kezeiben lesznek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A zágrábi zászlósértés.

A zágrábi zászlósértés tárgyalásának harmadik napjáról a következőket jelentik:

Ami ma a zágrábi törvényszék tárgyaló termében lejátszódtott, az a végtárgyalások történetében páratlanul áll. A legviharosabb jelenetek folytak le, leirhatatlan izgatottság közepette, és az elnök minden kísérlete, hogy a rendelkezésére álló fegyelmi eszközökkel helyre állítsa a rendet, hasztalan volt.

A vádlottakat valóóságos anarchisztikus hangulat fogta el, kinevették az elnök intelmeit, csufot üstek az ügyészszel, gorombáskodtak a törvényszékekkel és kedélyeskedtek a hallgatókkal.

A tárgyalás rendes menetét biztosítani, az elnök minden kifejtett erője mellett, képtelen volt. Minden jel arra mutat, hogy a vádlottak ily módon akarják az ítélet meghozatalát lehetetlenné tenni. A tárgyalás lefolyásáról különben hü képet adni lehetetlen. Óriási zűrzavar az egész, az izgatott jelenetek hosszú láncolata ez, mely a diákok ügyét bizonyára nem azok előnyére változtatta meg.

A tárgyalás kezdetén az ügyész elmondta a vádbeszédet, melyben valamennyi vádlott példás megbüntetését kérte. Előadása higgadt és tárgyilagos volt. Daczára ennek, néhány vádlott folytonos közbeszólásokkal molestálta az ügyészt, ki így sodrából kihozatván, neveltelenségnek mondotta a diákok magatartását.

Ekkor vette kezdetét a tohuvaobu. Valamennyi vádlott felugrott helyéről, átugorták a

padokat, átvettették magukat a korláton, mely őket a törvényszéktől elválasztotta és formálisan megtámadták az ügyészt.

Az elnök hiába int a börtönőröknek, a védők hasztalanul kísérlik meg védenőzeik lecillapítását, ők továbbra is szitkozódnak, lármáznak és dühöngnek.

Az elnök többeket elítél sötét magánzárkára, több napi böjtre, ez semmit sem használ. A zajba belevegyül a karzati közönség lármája is, így hogy az elnök a karzat kiürítését is kénytelen elrendelni. Mialatt a karzatról kivonulnak a hölgyek, virágokat szórnak a vádlottakra.

Nagy nehezen helyre áll valahogy a rend, a mikor a védők megkezdik plaidorukat. A védők a helyett, hogy védenőzeik cselekményeit mentegetni próbálnák, politikai cselekedeteket tartanak, de az elnök minden közjogi fejtegetést rögtön félbeszakit. Minden félbeszakítás a viharos jelenetek megújítását jelenti.

Az elnök hiába csönget, hiába utasit rendre, hiába sujt büntetésekkel, a rendet nem lehet helyreállítani, úgy hogy az elnök óriási izgatottság közepette a tárgyalás félbeszakítását rendeli el.

TÁVIRATOK.

A keleti háború.

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) Azon körülményt, hogy hadihajóink mozgósítva lettek, a tőzsde arányilag nyugodtan fogadta.

Athén, november 14. (Saj. tud. táv.) A görög hajóhadat mozgósították.

Konstantinápoly, november 14. (Saj. tud. táv.) Az udvarnál a hajóhadak mozgósításának híre nagy rémületet idézett elő. Ez okból rendkívül erős katonai intézkedésekkel igyekeznek fölöslegessé tenni a hatalmuk beavatkozását.

A nyitrai választás.

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) A képviselőház bírálo bizottsága a nyitrai választást igazolta.

Szapáry és hivei.

Budapest, nov. 14. (Saját tud. táv.) Szapáry Gyula gróf multkori beszéde után, amely határozott közeledés volt a szabadelvű párthoz, hivei egymásután ráolvasnak a vezérre. Tegnapelőtt Ragályi Lajos, ma meg Battlyán Tyvadar gróf hangsúlyozta minduntalan Szapáry régi nyilatkozatait, amelyekkel a kormány politikája ellen foglalt állást. Ezekkel a citálásokkal, úgy látszik, magukhoz akarják szögzeni Szapáryt, s ebből viszont az is következik, mintha Szapárynak szándékában volna a t. pártonkivüliekkel úgy cselekedni, mint a hogy cselekedett, annak idején Szent Pál az oláhokkal.

E citálások után, úgy mondják — és hiszik, elkerülhetetlen, hogy Szapáry Gyula gróf ne nyilatkozzék. Érdeklődéssel várják, hogy milyen lesz Szapárynak ez az okvetlenül bekövetkező nyilatkozata?

Azt mondják, hogy Szapáry sokkal inkább identifikálta magát a pártonkivüliekkel, semhogy módjában volna most ezekkel ridegen szakítani. Ami persze a kilátásba helyezett belépést a szabadelvűpártba ismét elodázná, sőt talán egyszer és mindenkorra lehetetlenné tenné.

Burián a karzaton.

Budapest, nov. 14. (Saj. tud. táv.) Az idegenek karzataról a képviselőház mai ülését végig nézte Burián István, volt sófia ügyvivőnk és Fejérváry b. honvédelmi miniszter veje is.

Uj confectio üzlet!

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Értesítjük mély tisztelettel a nagyérdemű aradi, úgy mint a vidéki mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a mai kor minden igényeinek megfelelő

női divat és confectio üzletet mellékelve női ruha készitési vállalattal megnyitottuk.

Nálunk készen kapható, valamint mérték szerint megrendelhető a legfinomabb, az összes női szükségletekben létező úgy felső, valamint kimenő női ruhák a legjutányosabb árak mellett kaphatók és megrendelhetők, ugymint:

gallérok, kepek, mantillok, bundák és szörme áruk

a legelső párisi, bécsi és berlini modellek szerint.

Vidéki megrendeléseket pontosan mérték szerint eszközünk.

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását kérve maradtunk

1203

kitünő tisztelettel

Rotschild és Klein.

Arad, Vörösmarty-utca 2. sz. a.

Dr. Darányi-féle ház.

3127/895. ár. számhoz.

1200

Ujabb árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város tek. árvaszéke részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a néh. Mártini József uj-aradi volt lakosok hagyatékához tartozó, az arad-városi 999. sz. tjkben A+1. sor és 1274. hrsz. szám alatt felvett Öz-utca 14. számú és ugyanazon telekjegyzőkönyvben A+1. sor és hr. 1274. sz. a. bejegyzett Arad bv. Három veréb-utca 5. sz. alatti beltelkes házak az első 1500 frt, az utóbbi 2800 frt becsárban az illető temesme-gyei tek. árvaszéknek f. évi szeptember 9-én 21633 számú végzésével kitűzött újabb határidőben 1896. évi január hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Aradon a helyszínen önkéntes nyilvános árverésen az illető temesme-gyei árvaszék jóváhagyásának fenntartásával becsáron vagy azonfelül eladatnak.

A tek. temesme-gyei árvaszék által megállapított árverési feltételek Uj-Arad (Temesme-gye) község-házánál, úgy az alólirott kiküldöttnél Arad város-házánál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1895. november 7-én.

Simon Gábor

aljegyző mint kiküldött.

23621/1895.

Hirdetmény.

A nm. m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak 82335/95. sz. a. kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a f. évi október hó 29-től kezdve a magyarországi járványmentes törvényhatóságoktól származó egészséges sertések a f. évi július hó 8-án kelt 44706. sz. körrendeletben, illetve az ezen rendelet pótlásra kiadott rendeletekben (a 189. sz. és az ennek pótlására kiadott állategészségügyi értesítőben) foglalt feltételek mellett Bécsbe és Prága-Holleschovitz állomására ismét bevihetők.

Arad, 1895. nov. 6.

A városi tanács.

Első minőségű száraz

1204

Cser-hasábfá

jól, felölelve kapható méterölenként

12 frtért

hazaszállítással együtt

Reiniger A. S.

Maros-utczai fakereskedésében.

870/1895. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város közönsége részére 1896. évben szükséges fertőtlenítő szerek szállítása iránt folyó évi november hó 18-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási árak:

- a) a 60%-os nyers korból egy kgrammjáért 23 kr.
- b) a 100%-os jegeczes üvegekben szállítandó korból egy kgrm 97 kr.
- c) a „Hungária” kreolinnek egy kgrammjáért 38 kr.
- d) 100%-os chlormésznek egy kgrammjáért 17 kr.
- e) rudakban szállítandó kénkő egy kgrammjáért 12 kr.
- f) kryel mész egy kgrammjáért 12 kr.
- g) veres korbólak egy kgrammjáért 8 kr.

Bánompénzül leteendő 50 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1895. évi november hó 4-én tartott üléséből.

Kiadta

Vannay Gyula

aljegyző.

Magy. kir. államvasutak Üzletvezetősége Aradon.

20614/L. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége a vonalai részére 1896 és esetleg a következő 1897 és 1898 években szükséges pályafentartási fák szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1896 évben körülbelül az alábbi mennyiségek szükségeltetnek:

- 128.0 m³ jegenye fenyő deszka,
- 27.0 „ lucz fenyő deszka,
- 15.0 „ szélmentsetlen jegenye fenyő deszka,
- 382.0 „ faragott puhafa,
- 225.0 „ faragott tölgyfa,
- 116.0 „ jegenye fenyő palló,
- 50.0 „ tölgyfa palló,
- 25.0 „ szélmentsetlen jegenye fenyő paló,
- 52.0 „ kemény szálfá,
- 44.0 „ puha szálfá,
- 36.0 „ puha széldeszka,
- 230000 darab fedő zindely

A szállítandó pontos mennyiségek és méretek szállítóval legkésőbb folyó évi december hó 10-ig közöltenek; az 1897 és 1898 években szállítandó fák az előző év november havában rendeltetnek meg.

Az 1896 és esetleg 1897 és 1898 évre megrendelt fanemek ugyanez évi ápril hó végéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1896 évre történő megrendelés alkalmával a tájékozási szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fából 30 %-kal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyszintén arra jogot, hogy a szállítás év folyamán 30% erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1895 évi november hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be az üzletvezetőség irodájában. A bánompénz pedig november 19-én déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és a méretjegyzékek minden üzletvezetőségnek és kereskedelmi kamaránál megtekinthetők s az aradi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltatóknak, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek, ugymint az általános szállítási feltételek, és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek szintén megtekinthetők minden üzletvezetőségnek s készpénz fizetés mellett szerzethetők meg az igazgatóság nyomtatványtárától.

Aradon 1895 október hóban.

Az üzletvezetőség.

